

6 Sosiaali- ja terveystalouden vuoden 2014 tilinpäätös

HEL 2015-000833 T 02 06 01 00

Päätösehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta päättää merkitä tiedoksi sosiaali- ja terveystalouden vuoden 2014 tilinpäätöksen.

Esittelijän perustelut

Sosiaali- ja terveystalouden tilinpäätös vuodelta 2014 on laadittu kaupungin tilinpäätösohjeiden mukaisesti kirjanpitolakia noudattaen. Sosiaali- ja terveystalouden käyttötalousmenot ja tulos muodostuivat yhteenlaskettuina seuraaviksi:

3 10 Sosiaali- ja terveystalouden	TP 2013	TA 2014	TP 2014	Ero 2013	Ero TA
Tulot yhteensä	254 404	272 929	263 436	9 032	-9 494
Menot yhteensä	2 146 529	2 162 893	2 178 369	31 840	15 476
Suunnitelmapoistot	15 653	16 800	14 743	-910	-2 057
Tilikauden tulos	-1 907 779	-1 906 764	-1 929 676	21 897	22 868

Sosiaali- ja terveystalouden menoihin oli vuoden 2014 talousarviossa varattu 2 162,9 milj. euroa. Sosiaali- ja terveystalouden toteutuneet menot olivat 2 178,4 milj. euroa, mikä ylitti käytettävissä olleet määrärahat 15,5 milj. eurolla ollen 31,8 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Kokonaistalousarvio ylittyi 0,7 %. Menot kasvoivat edellisvuodesta 1,5 %. Sosiaali- ja terveystalouden toisen toimintavuoden menokehitys oli edellisvuoteen verrattuna maltillisempi, vuonna 2013 kokonaismenot kasvoivat 79 milj. euroa (3,8 %) ja talousarvio ylittyi 51 milj. euroa (2,5 %).

Sosiaali- ja terveystalouden palvelujen osuus ylityksestä oli 2,9 milj. euroa (0,2 %), toimeentulotuen 5,7 milj. euroa (3,4 %) ja HUS-kuntayhtymän 7,4 milj. euroa (1,4 %).

Talousarvion määrärahatarkastelu talousarviokohdittain

3 10 01 Sosiaali- ja terveystalouden palvelut

Sosiaali- ja terveystalouden palvelujen menoihin oli talousarviossa varattu määrärahaa 1 467,0 milj. euroa. Sosiaali- ja terveystalouden palvelujen toteutuneet menot olivat 1 469,9 milj. euroa, joten talousarvio toteutui

hyvin lähelle budjetoitua, ylityksen ollessa ainoastaan 2,9 milj. euroa (0,2 %). Edellä mainittu ylitys sisälsi työmarkkinatuen 16 miljoonan euron ylityksen, joten sosiaali- ja terveyspalvelujen talousarviokohta ilman työmarkkinatukea alittui noin 13 miljoonalla eurolla.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen toteutuneet kulut kasvoivat ainoastaan 13,8 milj. euroa (0,9 %), mikä sisälsi työmarkkinatuen lisääntymisen edellisvuoteen nähden 6 miljoonalla eurolla. Ilman työmarkkinatuen kuntaosuutta sosiaali- ja terveyspalveluiden menot kasvoivat vain 0,5 %. Kun väestönkasvu vuonna 2014 oli 1,46 % ja peruspalvelujen hintaindeksin kasvu samana vuonna oli 0,8 %, sosiaali- ja terveyspalveluiden kokonaistuottavuuden kasvu oli n. 1,8 %. Erityisesti henkilöstömenot saatiin hyvin hallintaan vuoden aikana, niiden kasvu edellisvuoteen oli 1,1 %, vaikka vuoden aikana kotiutettiin eräitä aiemmin ostopalveluina hankittuja palveluja omaksi toiminnaksi. Sosiaali- ja terveyspalvelujen talousarviokohdalla näkyi vuoden aikana toteutettujen sopeuttamistoimenpiteiden onnistuminen.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen tulomääräraha oli 185,6 milj. euroa. Toteutuneet tulot olivat 175,2 milj. euroa, joten ne alittuivat 10,5 milj. eurolla. Tulojen alittumista selitti merkittävimmin sosiaalitoimen maksujen jääminen budjetoidusta 9,6 milj. euroa. Tulot kasvoivat edellisvuoteen nähden 8 milj. eurolla. Todettakoon, että sosiaali- ja terveyspalvelujen tuloraami tulee virastolle annettuna, samassa yhteydessä kun kaupunginhallitus päättää menoraamista päättää se myös tuloraamista.

Osastokohtaiset toteumat olivat sosiaali- ja terveyspalvelujen talousarviokohdan osalta seuraavat:

Osasto	Budjetti (milj. e)	Ero (+alitus,- ylitys)	Ero %
Perhe- ja sosiaalipalvelut	410,2	-10,4	-2,5%
Terveys- ja päihdepalvelut	425,4	-3,9	-0,9%
Sairaala-, kuntoutus- ja hoiva	571,2	+2,4	+0,4%
Henkilöstö- ja kehittämispalvelut	13,0	+2,3	+17,6%
Tietohallinto- ja viestintä	28,2	+1,2	+4,2%
Talous- ja tukipalvelut	157,9	+6,2	+3,9%
Virasto yhteensä	1467,0	-2,9	-0,2%

Osastokohtaiset tulosbudjetit sisältävät sisäiset erät, joten ne eivät suoraan ole yhteenlaskettavissa virastokohtaiseksi budjettisummaksi. Ydintoimintojen tulosbudjetit toteutuivat hyvin lähelle budjetoitua.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen toteumassa näkyy työmarkkinatuen kasvu 6 milj. eurolla sekä vammaispalvelun arvioitua suurempi toteuma, vammaispalvelun ylityksen ollessa 6,6 milj. euroa. Ilman edellä mainittuja kulueriä, olisi sosiaali- ja terveyspalvelujen budjetti toteutunut hyvin tarkasti. Terveys- ja päihdepalvelujen budjetti toteutui hyvin lähelle suunniteltua, kuten myös sairaala-, kuntoutus- ja hoiva - osaston. Hallinnon osastoilla budjetit alittuivat, henkilöstö- ja kehittämisosastolla lähinnä hankkeiden ja kehittämistoimenpiteiden siirtymisen vuoksi, talous- ja tukipalveluissa kiinteistöihin liittyvien kulujen (kuten vartiointi ja vuosikorjaukset) osalta ja tietohallinto- ja viestintä -osastolla mm. lisenssien käyttömaksut ovat toteutuneet budjetoitua pienempänä.

3 10 04 Toimeentulotuki

Toimeentulotuen menoihin oli talousarviossa varattu 170 milj. euroa. Talousarviokohdan menot olivat 175,8 milj. euroa, mikä ylitti käytettävissä olleet määrärahat 5,8 milj. eurolla. Toimeentulotuen talousarvioylityksen määrä pieneni selkeästi edellisvuodesta, jolloin se oli ollut yli 20 miljoonaa euroa. Kasvua edellisvuoteen oli 7 milj. euroa (4,1 %). Toimeentulotuen talousarviokohdalle oli myönnetty ylitysoikeutta 8,2 milj. euroa. Toimeentulotuen tulomääräraha oli 87,1 milj. euroa. Toteutuneet tulot olivat 88,2 milj. euroa, joten ne ylittyivät 1,1 milj. eurolla. Perustoimeentulotuen saajien määrä kasvoi 2411 henkilöllä vuoden 2013 toteutumasta. Asiakasmäärän kasvuun vaikutti yleinen taloudellinen tilanne ja työttömyyden kasvu.

3 10 05 Työllisyyden hoito

Työllisyyden hoitamisen menoihin oli talousarviossa varattu 6,1 milj. euroa. Menot toteutuivat 0,6 milj. euroa talousarviota pienempinä. Talousarviossa työllisyyden hoitamisen tulomääräraha oli 0,2 milj. euroa, mikä toteutui 0,1 milj. euroa talousarviota pienempänä.

3 10 06 HUS-kuntayhtymä

HUSin talousarviokohdalle oli talousarviossa varattu 519,8 milj. e. Ylitysoikeutta oli myönnetty 12,6 milj. euroa. Talousarviokohdan menot olivat 527,3 milj. euroa, joten lopullinen ylitys jäi 7,4 milj. euroon. HUSin talousarviokohta sisältää varsinaisen kuntalaskutuksen lisäksi siirtoviivemaksut ja muut erikseen laskutettavat erät.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Sosiaali- ja terveystalouden vuoden 2014 talousarviossa oli seuraavat sitovat tavoitteet:

10.03.2015

Sotep/6

1. Koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten terveystarkastukset, tavoite 2000 vuodessa

Tavoite toteutui. Nuorten terveystarkastuksia tehtiin 2032 kpl.

2. Perusterveydenhuollon tarpeen arviointi, tavoite kolmessa vuorokaudessa

Tavoite toteutui.

3. Hammashuollon tarpeen arviointi, tavoite kolmessa vuorokaudessa

Tavoite toteutui.

4. Kiireettömään hammashoittoon pääsy, tavoite kuudessa kuukaudessa

Tavoite toteutui.

5. Perusterveydenhuollon yhteydessä toteutettuun somaattisen erikoissairaanhoidon pääsy kuudessa kuukaudessa

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden somaattisen erikoissairaanhoidon (sisätaudit, fysioterapia ja neurologia) potilaista 91 % (7633) sai hoidon tavoiteajassa. Reilu 700 potilasta (9 % hoitoa saaneista) odotti hoitoa yli 180 vuorokautta. Valtaosa toteutuneiden odotusaikojen ylittymisistä johtuu puutteellisista kirjauksista. Tavoite ei täysin toteutunut.

6. Perusterveydenhuollon yhteydessä toteutettuun psykiatriseen erikoissairaanhoidon pääsy kuudessa kuukaudessa

Tavoite toteutui.

7. Kotona asuvien osuus 75 vuotta täyttäneistä nousee

Tavoite toteutui.

8. Siirtoviivepäivähoitomaksuihin johtavia somaattisen erikoissairaanhoidon siirtoviiveitä ei synny

Siirtoviivemaksut vähenivät murto-osaan (yli 90 % vähenemä) vuodesta 2013. Tavoite ei täysin toteutunut, koska siirtoviivepäiviä syntyi 58 kpl vuoden 2014 aikana.

9. Iäkkäiden tehostetun palveluasumisen palveluseteliasiakkaiden määrä nousee 100:lla

Palveluseteliasiakkaiden kumulatiivinen määrä pysyi ennallaan vuoteen 2013 nähden (296), joten tavoite ei toteutunut. Palvelusetelin käyttäjien määrän kehittymiseen vaikuttaa palvelusetelin arvo. Sosiaali- ja

terveyslautakunta päätti 16.12.2014 korottaa iäkkäiden palvelusetelin arvoa.

10. Ehkäisevään toimeentulotukeen käytetään 3 % toimeentulotukimäärärahoista ja vähintään puolet ehkäisevästä toimeentulotuesta kohdennetaan vähävaraisille lapsiperheille

Tavoite ei kokonaan toteutunut siltä osin, että 43 % ehkäisevästä toimeentulotuesta kohdentui lapsiperheille, mikä on alle puolet. Alkuvuodesta 2014 ei vielä myönnetty lastensuojeluperheille toimeentulotukea, vaan avustukset tehtiin lastensuojelun taloudellisena avustamisena. Toimeentulotuki kohdistuu suhteellisesti enemmän lapsiperheille kuin yksinasuville tai pareille ilman lapsia. Menoina 43,1 % ennaltaehkäisevästä toimeentulotuesta kohdistui lasiperheille ja talouksina 29,9 %. Helsingissä toimeentulotuen saajista 76,7 % oli yksinasuvia ja 4,7 % pareja ilman lapsia vuonna 2014.

11. Kuntouttavaa työtoimintaa saa 1 300 henkilöä vuoden aikana.

Tavoite toteutui.

Palvelujen määrälliset tavoitteet ja toteuma

	TA 2014	TP 2014	Ero
Terveysneuvonta, käynti	310 000	352 054	42 054
Terveysterveystieteen vastaanotto, kouluterveydenhuolto *	131 000	134 112	3 112
Terveysterveystieteen vastaanotto, opiskeluterveydenhuolto *	61 000	53 596	-7 404
Lääkärin vastaanotto, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto *	20 000	25 202	5 202
Lastensuojelun perhehoito, hoitovrk	325 000	318 660	-6 340
Lastensuojelun laitoshoido, hoitovrk	247 000	214 126	-32 874
Perheneuvolat, käynti	19 000	18 429	-571
Lapsiperheiden kotipalvelu, käynti	28 000	33 590	5 590
Kehitysvammopalvelun asumispalvelut, paikat	882	857	-25
Kehitysvammopalvelun laitoshuolto, paikat	104	140	36
Lääkärin vastaanottokäynti *	707 000	779 795	72 795
Terveysterveystieteen vastaanottokäynti *	586 000	764 317	178 317
Hammashuolto, käynti *	465 000	481 734	16 734

Pkl-vastaanotto, käynti	82 000	80 870	-1 130
Sisätautien päivystyspoliklinikka, käynti	36 000	39 460	3 460
Tk-päivystys, käynti (aikuiset, lapset)	125 000	129 543	4 543
Somaattisen päivystyksen hoitopäivät	70 000	68 110	-1 890
Psykiatrian avohoitokäynti	212 000	215 576	3 576
Psykiatrian vuodeosastohoitopäivä	93 000	89 395	-3 605
Psykiatrian avohoitopäivä	70 000	67 337	-2 663
Polikliininen päihdehuolto, as. käynnit vuoden aikana	69 000	57 979	-11 021
Korvaushoito, käynnit vuoden aikana	136 000	126 906	-9 094
Päihdehuollon asumispalvelut, asumisvuorokaudet	61 000	65 750	4 750
Päihdehuollon laitoshuolto, hoitovuorokaudet	66 000	49 469	-16 531
Kotihoito, käynti	2600000	2717041	117 041
Somaattinen sairaalahoito, päättyneet hoitajaksot	30 000	30 106	106
lääkäiden pitkäaikainen palveluasuminen, vrk	970 000	1 019 964	49 964
lääkäiden pitkäaikainen laitoshuolto, vrk	580 000	504 869	-75 131
Perustoimeentulotuki, yht. taloudet vuoden aikana	40 800	43 368	2 568

Lastensuojelussa tavoitteiden mukaisesti kasvoi perhehoidon osuus ja laitoshoidon osuus väheni. Laitoshoidon määrän vähenemiseen edellisvuodesta (76 000 vrk) vaikutti paitsi lastensuojelun muutoshankkeen mukanaan tuoma paikkojen väheneminen (-34 paikkaa) myös tilastointimuutokset, kun asumisharjoittelun suoritteet siirtyivät tuettuun asumiseen (34 paikkaa) ja ammatillinen perhekotihoito (27 000 vrk) siirrettiin perhehoitoon. Laitoshoidon ostopalvelun määrä väheni edellisvuodesta 20 000 vrk:lla.

Terveysneuvonnan, lääkärin vastaanottokäynnin sekä terveydenhoitajan vastaanottokäynnin osalta toteumat ylittävät suunnitellun tason, mitä selittää osaltaan muun hoitoasioinnin (hoitopuhelut, sähköinen asiointi) määrän osuuden lisääntyminen.

Terveystieteiden suoritteet toteutuivat varsin lähelle budjetoitua tasoa muilta osin.

Psykiatrian avohoitokäynnit lisääntyivät ja vuodeosastohoito-päivät vähentyivät suunnitellusti. Polikliininen päihdehoito lisääntyi (20%) suunnitellusti edellisvuoteen nähden, kuten myös korvaushoidon käynnit (+17 %). Psykiatrian avohoitopäivät vähenivät perhehoidon vähenemisen myötä. Päihdehoitoon laitoshoidon väheneminen oli suunnitellusti avohoidon ollessa aina ensisijaista. Hoitoajat päivystyksen vuodeosastoilla lyhentyivät.

Ikääntyneiden palveluissa palvelurakennemuutos eteni suunnitellusti. Yhä useampi 75 vuotta täyttäneistä asui kotona. Kotihoidon käyntimäärä nousi yli 5 % edellisestä vuodesta ja ylitti talousarviossa suunnitellun tason. Ympäri vuorokautisessa hoidossa laitoshoidon osuus pieneni ja palveluasumisen osuus kasvoi. Pienentyneestä sairaansijamäärästä huolimatta myös somaattisen sairaalahoidon hoitojakson määrä kasvoi peräti 11 % edellisestä vuodesta.

Perustoimeentulotuen saajien määrä ylitti talousarviossa suunnitellun tason 6,3 %, kasvaen noin 2 400 taloudella edellisvuoteen nähden.

Investointitalous

Talousarviokohta	TA 2014	Ylitysoikeus 2014	TP 2014	Ero
8 09 32 Irtaimen omaisuuden hankinta				
Tietotekniikkahankinnat	4 350	2 028	3 656	2 722
Muut hankinnat	7 000	475	5 631	1 844
Yhteensä	11 350	2 503	9 287	4 566

Tietotekniikkahankintojen osalta investointimäärärahaa säästy yhteensä 2,7 milj. euroa, koska sosiaali- ja terveystoimen toimialalla on menossa useita merkittäviä hankkeita (kuten Apotti ja Kanta), jolloin jokaista atk-kehittämishanketta tulee tarkastella kriittisesti ja osa hankkeista ei tästä syystä ole edennyneet tai laajentuneet suunnitellulla tavalla. Säästöä syntyi lisäksi lisenssihankintoihin ja työasemahankintoihin varatusta määrärahasta.

Muiden hankintojen osalta merkittävin yksittäinen hanke oli Malmin uuden päivystyssairaalan kalustaminen, jonka määrärahat alittuivat 0,8 milj. euroa.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 11.2015 yhteensä 1,546 milj. euron ylitysoikeuden vuodelle 2015 siirtyneille irtaimen omaisuuden hankinnoille.

Virastopäällikön kannanotot

Virastopäällikkö toteaa, että sosiaali- ja terveystalouden oman toiminnan budjetti toteutui hyvin lähelle budjetoitua tasoa, mikä muodostaa hyvän pohjan vuoden 2015 talousarvion toteutumiselle. Sosiaali- ja terveystaloudella on oman toiminnan osalta edellytykset pysyä budjetissa vuonna 2015, kunhan käyttösuunnitelmaan sisältyvät toimenpiteet toteutetaan suunnitellussa laajuudessa. Sosiaali- ja terveystaloudet –talousarviokohdassa ilman työmarkkinatuen kuntaosuutta kokonaistuottavuustavoite ylittyi selvästi. Sosiaali- ja terveystaloudissa saatiin aikaan merkittävä suoritteiden lisääntyminen ilman kokonaisresurssien lisäystä. Suoritelisäykset kohdentuivat strategian mukaisesti kevyempiin palveluihin ja laitostaloudetta purettiin. Toimeentulotuen osalta ratkaiseva tekijä budjetin riittävyydelle tulee olemaan yleinen taloudellinen tilanne ja työttömyyden mahdollinen kasvu. HUSin vuoden 2015 budjetti on nimellisesti noin 1 % pienempi kuin vuoden 2014 toteutunut taso, joten budjetissa pysyminen tulee edellyttämään selkeitä sopeuttamistoimenpiteitä HUSissa.

Tilinpäätöksen sekä toimintalukujen antamaa tietopohjaa tullaan hyödyntämään vuoden 2016 suunnittelussa, joka käynnistyy maaliskuussa, samalla kun kaupunginhallitus hyväksyy talousarvion laatimisohteet raameineen.

Esittelijä

virastopäällikkö
Hannu Juvonen

Lisätiedot

Jussi Lind, talous- ja strategiapäällikkö, puhelin: 310 42246
jussi.lind(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano